

УДК 352.078(07)

Паутова Т.О.,

к.держ.упр., доцент кафедри державного управління і права, Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка, м. Полтава

Неділько А.І., асистент кафедри державного управління і права,

Полтавський національний технічний університет імені Юрія

Кондратюка, м. Полтава

Формування та удосконалення системи надання адміністративних послуг в Україні

Pautova T.O.,

PhD in Public Administration, Associate Professor of the Public Administration and Law Department, Poltava National Technical Yuri Kondratyuk University, Poltava

Nedilko A.I.,

assistant of the Public Administration and Law Department, Poltava National Technical Yuri Kondratyuk University, Poltava

Formation and improvement of the the provision of administrative services in Ukraine

Анотація.

В статті проведено аналіз механізму функціонування системи надання адміністративних послуг в Україні, виявлено основні проблеми, які виникли в ході розвитку сучасної діючої системи надання адміністративних послуг в Україні. Розглянуто етапи формування системи надання адміністративних послуг та створення та введення центрів надання адміністративних послуг, а також недоліки при функціонуванні та проблеми, що виникають у їх діяльності. Проаналізовано основні нормативно-правові акти, відповідно до історичних умов їх прийняття, що регулюють механізм надання адміністративних послуг громадянам,

розглянуто основні їх позитивні сторони та недоліки, які необхідно вирішити для покращення механізму надання адміністративних послуг. На основі проведеного дослідження існуючої нормативно-правової бази, потреб суспільства та проблем, які виникають в ході реалізації перспективних напрямів розвитку запропоновано напрями удосконалення існуючої системи надання адміністративних послуг в Україні.

Summary.

In the article analyzed the mechanism functioning of the system providing administrative services in Ukraine found major problems that arose during the development of a modern operating system of administrative services in Ukraine. The stages of formation of the system of administrative services and the creation and administration centers of administrative services, as well as deficiencies in the functioning and problems that arise in their activities. The basic regulations, according to the historical circumstances of their adoption governing mechanism of administrative services to citizens of the basic positive aspects and shortcomings to be addressed to improve the mechanism of administrative services. Based on the analysis of the current regulatory framework, the needs of society and the problems that arise in the course of the promising areas of proposed directions for improvement of the existing system of administrative services in Ukraine.

Ключові слова: адміністративна послуга, центр надання адміністративних послуг, публічне управління, органи влади, місцеве самоврядування.

Keywords: administrative services, administrative services center, public administration, authorities, local government

Постановка проблеми в загальному вигляді. Важливим кроком у розвитку надання адміністративних послуг в Україні було прийняття в 2012 році Закону України «Про адміністративні послуги». Але, незважаючи на те, що з моменту прийняття даного Закону пройшло майже 5 років, система надання адміністративних послуг громадянам не набула

очікуваного розвитку, адже не сформовано ефективних механізмів реалізації законодавчих норм та їх практичного застосування. Процес вдосконалення механізмів надання адміністративних послуг, підвищення їх якості та ефективності триває постійно, але у чинному законодавстві залишається чимало прогалин, пов'язаних із визначенням змісту адміністративних послуг, механізмом надання та оцінювання їх якості, що обумовлює актуальність наукового дослідження цих проблем.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню системи надання адміністративних послуг в Україні та іноземних державах присвятили свої праці такі вчені як В. Авер'янов, К. Афанасьєв, О. Васильєва, І. Голосніченко, В. Долечек, В. Євдокименко, Р. Калюжний, В. Кампо, В. Кудря, І. Коліушко, Є. Куріний, Р. Куйбіда, О. Люхтергандт, Н. Нижник, В. Тимошук, В. Ципук, А. Чемерис, Б. Шльоер, та ін.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. На сьогоднішній день, незважаючи на достатньо тривалий термін формування системи надання адміністративних послуг в Україні, не в повній мірі впорядковані норми діючого законодавства, які регламентують механізм надання адміністративних послуг та інші, пов'язані з цим процесом аспекти.

Мета статті полягає в комплексному дослідженні механізму надання адміністративних послуг органами влади та розробці пропозицій щодо шляхів подальшого реформування діяльності органів державної влади у сфері адміністративних послуг.

Виклад основного матеріалу дослідження. Послуги, що надаються органами державної влади, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами, організаціями, які перебувають в їх управлінні, становлять сферу публічних послуг. Залежно від суб'єкта, який надає публічні послуги, розрізняють державні та муніципальні послуги. Важливою складовою як державних, так і муніципальних послуг є адміністративні послуги.

В українській науковій літературі тривалий час категорія «адміністративна послуга» мала й інші назви, зокрема такі як «управлінські послуги», «державні послуги», «муніципальні послуги» тощо. Зрештою, термін «адміністративна послуга» закріпився як на науковому рівні, так і законодавчому. В той же час, якщо прирівнювати його до поняття «публічні послуги», що застосовується в європейських країнах, то будуть виявлені суттєві відмінності та неточності, які потребують вирішення в подальшому застосуванні даного поняття.

Протягом останніх років значна увага відводиться розробці та впровадженню інституційного та нормативно-правового забезпечення надання адміністративних послуг, а саме: відкриваються сучасні центри надання адміністративних послуг, впроваджено Єдиний державний портал адміністративних послуг, Концепція Державної цільової програми створення та функціонування інформаційної системи надання адміністративних послуг на період до 2017 року та ін.. В той же час, механізм надання адміністративних послуг України потребує вдосконалення, що обумовлено його непрозорістю, нераціональністю та досить часто не врахуванням інтересів громадян.

В Україні розвиток адміністративних послуг і перехід від управлінських відносин між державою та народом в реалізацію принципу народовладдя – коли держава орієнтується на потреби народу, а державні службовці служать народові розпочався з 90-х років. Одним із документів, який заклав основи для формування сучасного механізму надання адміністративних послуг в Україні, стала Концепція адміністративної реформи, затверджена Указом Президента України у 1998 році. Метою реформи є «формування системи державного управління, яка стане близькою до потреб і запитів людей, а головним пріоритетом її діяльності буде служіння народові, національним інтересом», а одним із завдань для реалізації цієї мети було «запровадження нової ідеології функціонування виконавчої влади і місцевого самоврядування як діяльності щодо

забезпечення реалізації прав і свобод громадян, надання державних та громадських послуг» [8].

Наступним важливим документом у процесі розробки нормативно-правового забезпечення надання адміністративних послуг стала Концепція розвитку системи надання адміністративних послуг органами виконавчої влади, затверджена Указом Президента України у 2006 році. Даний документ визначив принципи надання адміністративних послуг, а також заклав основи щодо платності адміністративних послуг, їх децентралізацію, систему мотивації працівників, які надають адміністративні послуги, стандарти надання адміністративних послуг. Крім того, були запроваджені критерії оцінки якості адміністративних послуг: результативність, своєчасність, територіальну наближеність адміністративного органу до отримувачів послуг та наявність транспортного сполучення, запровадження принципу «єдиного вікна», повага до особи, забезпечення побутових зручностей та ін. [12].

Далі, у 2007 році, Розпорядженням Кабінету Міністрів України був затверджений План заходів щодо реалізації Концепції розвитку системи надання адміністративних послуг органами виконавчої влади, де більш детально було закріплено напрями реалізації Концепції за відомствами і встановлені терміни [6]. Також відмітимо те, що в тому ж році Наказом Міністерства економіки України було схвалено Методичні рекомендації з розроблення стандартів адміністративних послуг [5].

Наступним кроком Уряду до розвитку сфери адміністративних послуг стало прийняття у 2009 році Розпорядження «Про заходи щодо упорядкування надання державних платних послуг». Розпорядженням ставилось завдання переглянути переліки державних платних послуг з метою скасування тих, що дублюються та безпідставно виділені в окремі послуги, підготувати реєстр державних платних послуг, законопроект «Про адміністративні послуги» [9]. Підставою такого рішення було те, що на думку урядовців, бюджети недоотримують щорічно мільярди гривень,

адже значну частину державних послуг надають суб'єкти, які не мають статусу бюджетних установ, і кошти за надання таких послуг надходять на рахунки приватних суб'єктів господарювання. Цим розпорядженням Уряд спрямував усі кошти за державні платні послуги до державного бюджету, заборонив передавати повноваження з надання державних платних послуг суб'єктам господарювання та фактично, ліквідував суб'єкти господарювання, створених для надання державних платних послуг [1, с. 16].

Важливе значення у формуванні механізму надання адміністративних послуг мала Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Методики визначення собівартості платних адміністративних послуг». Цією постановою затверджено поняття собівартості адміністративної послуги – виражені в грошовій формі витрати адміністративного органу, безпосередньо пов'язані з наданням адміністративної послуги, а також складові та методику її обчислення [5].

З 2012 році було прийнято Закон України «Про адміністративні послуги», яким регламентовано стосовно адміністративних послуг визначення термінів, сферу дії Закону; державну політику; основні вимоги до регулювання їх надання; вимоги щодо якості їх надання; інформаційна і технологічна картки; порядок надання; строки надання; плата за надання (адміністративний збір); центри надання адміністративних послуг та їх роботу; надання супутніх послуг; Реєстр адміністративних послуг; Єдиний державний портал адміністративних послуг; фінансове та інше забезпечення; відповідальність за порушення вимог законодавства у сфері надання адміністративних послуг та ін. [4].

Позитивними рисами прийнятого Закону України «Про адміністративні послуги» стали запровадження ідеології служіння держави громадянам, заохочення органів місцевого самоврядування та районних державних адміністрацій до утворення центрів надання адміністративних послуг; законодавча заборона вимагання документів та інформації, якою

вже володіють суб'єкти надання адміністративних послуг, або яку вони можуть отримати самостійно; впорядкування внутрішніх процедур надання адміністративної послуг; заборона надання інших платних послуг крім адміністративних (ксерокопіювання, консультування тощо) суб'єктами надання адміністративних послуг та ін.

В той же час, на думку експертів Центру політико-правових реформ, основними недоліками Закону України «Про адміністративні послуги» також є неповне визначення кола реальних суб'єктів надання адміністративних послуг. Враховуючи те, що замість критерію «собівартості (фактичних витрат) надання послуги» як максимального розміру плати за послугу (адміністративного збору) закладено незрозумілий критерій «соціального та економічного значення», відсутня «верхня межа» для встановлення плати за послуги [2].

Розглядаючи нормативні акти, які регламентують надання адміністративних послуг в Україні не можемо оминати Концепцію Державної цільової програми створення та функціонування інформаційної системи надання адміністративних послуг на період до 2017 року. Метою Програми є створення доступних і зручних умов для реалізації та захисту прав, свобод і законних інтересів фізичних та юридичних осіб, підвищення якості надання адміністративних послуг шляхом здійснення заходів із створення та функціонування системи електронної міжвідомчої взаємодії державних органів, Єдиного державного порталу адміністративних послуг, цілодобової Урядової телефонної довідки про адміністративні послуги [7].

На нашу думку, значним недоліком Концепції Державної цільової програми створення та функціонування інформаційної системи надання адміністративних послуг на період до 2017 року була відсутність чітких термінів виконання передбачених заходів, закріплення відповідальних виконавців та ін. [10].

Напрями вдосконалення системи надання послуг органами місцевого самоврядування містить прийнята у квітні 2014 року Концепція

реформування місцевого самоврядування та територіальної влади. Зокрема, одним із завдань реформи поставлено забезпечення доступності та якості публічних послуг відповідно до державних стандартів з урахуванням необхідності забезпечення:

- територіальної доступності, що передбачає надання послуг на території громади, де проживає особа;
- належної матеріально-технічної бази для надання основних форм публічних послуг (органи місцевого самоврядування повинні мати у своєму розпорядженні відповідні приміщення та інфраструктуру);
- відкритості інформації про послуги, порядок та умови їх надання;
- професійності надання публічних послуг [11].

Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо розширення повноважень органів місцевого самоврядування та оптимізації надання адміністративних послуг» [13] було вирішено змінити законодавчі акти, що регулюють підстави і порядок надання адміністративних послуг. Зміни спрямовано на розширення повноважень органів місцевого самоврядування та оптимізацію надання адміністративних послуг.

У березні 2017 року Кабінет Міністрів України підтримав проект змін до Закону України «Про адміністративні послуги». Зміни ініційовані Міністерством економічного розвитку і торгівлі України для того, щоб удосконалити процес надання адміністративних послуг населенню та уточнити деякі аспекти створення та організації роботи Центрів надання адміністративних послуг. Тобто, для отримання деяких дозвільних документів достатньо буде лише надіслати звернення до відповідного Центру надання адміністративних послуг. Погоджувальні процедури здійснюються без участі заявника і у випадку відсутності заперечень погоджувальних органів протягом 10 днів послуга буде вважатись наданою.

Також для забезпечення процесу децентралізації, у проекті передбачена можливість селищним та міським радам створювати власні Центри надання адміністративних послуг. У такому випадку, такий Центр створюється не при місцевій адміністрації, а при селищній чи міській раді. Таким чином, місцеві громади отримають більші повноваження у адмініструванні бізнесу та населення.

Серед новел законодавства – приписи, спрямовані на усунення розбіжностей, що виявлені під час реалізації Закону України «Про адміністративні послуги» [3], шляхом виключення деяких положень із тексту цього закону та доповнення його новими положеннями, що регулюють статус і діяльність центру надання адміністративних послуг, а також забезпечують удосконалення процедури надання адміністративних послуг в електронній формі. Крім того, органам місцевого самоврядування (виконавчому органу сільської, селищної або міської ради, сільському голові (у випадку, коли відповідно до закону виконавчий орган сільської ради не утворено)) надано повноваження щодо реєстрації місця проживання та зняття з реєстрації місця проживання особи, ведення відповідного реєстру територіальної громади.

Складовими етапів розвитку системи надання адміністративних послуг в Україні є:

- 1) наукове обґрунтування принципів, видів, форм і методів надання послуг органами публічної влади;
- 2) прийняття Закону України «Про адміністративні послуги» [4];
- 3) вирішення низки завдань, що пов'язані з:
 - «подрібненням» адміністративних послуг, тобто штучним поділом однієї адміністративної послуги на декілька окремих «платних послуг»;
 - адмініструванням коштів, отриманих за такі послуги, спрямуванням всіх коштів за адміністративні послуги до державного або місцевого бюджетів;

– створенням центрів надання адміністративних послуг на міському та районному рівнях, заборонаю надання адміністративних послуг через підприємства;

4) підвищенням якості надання адміністративних послуг;

5) делегуванням повноважень щодо надання адміністративних послуг органам місцевого самоврядування та розбудовою центрів надання адміністративних послуг як інтегрованих офісів, багатоетапною передачею послуг до центрів надання адміністративних послуг.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Детальний аналіз вище окреслених нормативно-правових актів та практики діяльності Центрів надання адміністративних послуг в Україні вказує на те, що цей механізм потребує вдосконалення, а якість надання адміністративних послуг не задовольняє споживачів: при наданні адміністративних послуг досить часто спостерігається брак поваги до відвідувачів, територіальна та предметна розпорошеність різних владних органів та підрозділів; складні процедури надання адміністративних послуг і «подрібненість» послуг; довга тривалість термінів надання послуг, адже часто законодавчо не виправдано великі терміни та «особливості» адміністративного провадження послуг (терміни засідання комісій, виконкому, сесій, тощо); обмежений графік «прийомних годин» у різних органах, оскільки він більшою мірою орієнтований на посадових осіб, але не завжди вигідний громадянам; брак інформації, що стосується надання адміністративних послуг; недостатня облаштованість приміщень для прийому тощо.

Підвищення якості адміністративних послуг потребує проведення комплексної реформи, яка дозволить удосконалити та узгодити нормативно-правові акти, які регламентують механізм надання адміністративних послуг та забезпечать їх спрощення в тому числі, шляхом впровадження сучасних інформаційних технологій.

Сучасний стан надання адміністративних послуг характеризується такими чинниками: 1) необхідністю максимально децентралізувати

надання адміністративних послуг, уточнивши повноваження органів місцевого самоврядування щодо надання адміністративних послуг (пропонуємо внести зміни до Закону про місцеве самоврядування, змінивши делеговані повноваження на самоврядні повноваження); запровадивши прогресивну систему фінансування центрів надання адміністративних послуг (пропонуємо надати можливість органам місцевого самоврядування самостійно визначати відсоток плати за надання інших адміністративних послуг: від 30 до 60 відсотків, що далі спрямовується на потреби центрів надання адміністративних послуг); 2) актами Кабінету Міністрів України забезпечити реалізацію політики децентралізації повноважень і утворення інтегрованих офісів (центрів надання адміністративних послуг); забезпечити поширення дистанційного надання адміністративних послуг за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій; запровадити електронний документообіг

Список використаних джерел:

1. Адміністративні послуги: Посібник / [В. Тимощук]; Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO». – К. : ТОВ «Софія-А». – 2012. – 104 с.
2. Висновок ЦППР щодо законопроекту Мін'юсту про зміну Закону України «Про адміністративні послуги» / Центр політико-правових реформ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.pravo.org.ua/publiczna-administratsiia/2011-07-20-17-42-30/1356-vysnovok-tsppr-shchodo-zakonoprojektu-miniustu-pro-zminu-zakonu-ukrainy-pro-administratyvni-posluhy.html>
3. Паутова Т.О. Механізм надання адміністративних послуг в Україні: аналіз та напрями вдосконалення [Електронний ресурс] / Т.О. Паутова // Теорія та практика державного управління і місцевого самоврядування. – 2014. – № 1. – Режим доступу: http://el-zbirn-du.at.ua/2014_1/18.pdf

4. Про адміністративні послуги: Закон України від 6 вересня 2012 року № 5203-VI // Офіційний веб-портал Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/5203-17>

5. Про затвердження Методики визначення собівартості платних адміністративних послуг: Постанова Кабінету Міністрів України від від 27 січня 2010 р. №66 / Верховна Рада України – офіційний веб-портал [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/66-2010-%D0%BF>

6. Про затвердження плану заходів щодо реалізації Концепції розвитку системи надання адміністративних послуг органами виконавчої влади: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 27 червня 2007 р. №494-р / Верховна Рада України – офіційний веб-портал [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/494-2007-p>

7. Про затвердження Примірного регламенту центру надання адміністративних послуг: Постанова Кабінету Міністрів України від від 1 серпня 2013 р. № 588 / Верховна Рада України – офіційний веб-портал [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/588-2013-%D0%BF#n9>

8. Про заходи щодо впровадження Концепції адміністративної реформи в Україні : Указ Президента України від 22.07.1998 № 810/98 /Верховна рада України – офіційний веб-портал [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/810/98>

9. Про заходи щодо упорядкування надання державних платних послуг: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 25 лютого 2009 р. №251-р / Верховна Рада України – офіційний веб-портал [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/251-2009-%D1%80>

10. Про схвалення Концепції Державної цільової програми створення та функціонування інформаційної системи надання адміністративних послуг на період до 2017 року: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 614-р/ Верховна Рада України – офіційний веб-портал [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/614-2013-%D1%80>.

11. Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні: [Електронний ресурс] / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80>

12. Про схвалення Концепції розвитку системи надання адміністративних послуг органами виконавчої влади : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 15.02.2006 р. № 90-р. / Верховна рада України – офіційний веб-портал [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/90-2006-%D1%80>.

13. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо розширення повноважень органів місцевого самоврядування та оптимізації надання адміністративних послуг: Закон України від 10 грудня 2015 року № 888-VIII // Відомості Верховної Ради України. – 2016. – № 3. – Ст. 30.

References

1. V. Tymoshchuk (2012), *Administratyvni posluhy: Posibnyk* / [Administrative Services: A Handbook], Shvejtsars'ko-ukrains'kyj proekt «Pidtrymka detsentralizatsii v Ukraini – DESPRO», TOV «Sofia-A», Kyiv, Ukraine;

2. Conclusion CPLR Justice on the bill to change the Law of Ukraine “On Administrative Services”(2011), Center for Political and Legal Reforms [Online], available at: <http://www.pravo.org.ua/publiczna-administratsiia/2011-07-20-17-42-30/1356-vysnovok-tsppr-shchodo-zakonoproektu-miniustu-pro>

zminu-zakonu-ukrainy-pro-administratyvni-posluhy.html (Accessed 10 May 2017);

3. Pautova T.O. (2014) “The mechanism of administrative services in Ukraine: Analysis and areas of improvement”, *Teoriia ta praktyka derzhavnoho upravlinnia i mistsevoho samovriaduvannia*, [Online] vol . 1, available at: http://el-zbirn-du.at.ua/2014_1/18.pdf (Accessed 14 May 2017);

4. The Verkhovna Rada of Ukraine (2012), The Law of Ukraine “On Administrative Services”, available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/5203-17> (Accessed 11 May 2017);

5. Cabinet of Ministers of Ukraine (2010) “Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine “On approval Method for determining the cost of paid administrative services””, available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/66-2010-%D0%BF> (Accessed 15 May 2017);

6. Cabinet of Ministers of Ukraine (2007), “Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine “Approving the plan of measures on realization of the Concept of the system of administrative services executive agencies””, available at: [http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/494-2007-p /](http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/494-2007-p/) (Accessed 16 May 2017);

7. Cabinet of Ministers of Ukraine (2013) “Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine “On approval of the Model Regulations center of administrative services””, available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/588-2013-%D0%BF#n9> (Accessed 16 May 2017);

8. President of Ukraine (1998) “Decree of the President of Ukraine On measures to implement the Concept of administrative reform in Ukraine””, available at: Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/810/98> (Accessed 12 May 2017);

9. Cabinet of Ministers of Ukraine (2009) “Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine “On measures to streamline the delivery of public services paid”, available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/251-2009-%D1%80> (Accessed 13 May 2017);

10. Cabinet of Ministers of Ukraine (2013) “Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine “On approval of the Concept of the State program of creation and operation of an information system providing administrative services for the period until 2017”, available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/614-2013-%D1%80> (Accessed 10 May 2017);

11. The Verkhovna Rada of Ukraine (2012), “On approval of the Concept of reforming the local self-government and territorial organization of power in Ukraine””, available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80> (Accessed 11 May 2017);

12. Cabinet of Ministers of Ukraine (2006) “Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine “On approval of the Concept of development of the system of administrative services executive body””, available at: Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/90-2006-%D1%80> (Accessed 12 May 2017);

13. The Verkhovna Rada of Ukraine (2016), “Pro vnesennia zmin do deiakykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy schodo rozshyrennia povnovazhen' orhaniv mistsevoho samovriaduvannia ta optymizatsii nadannia administratyvnykh posluh: Zakon Ukrainy vid 10 hrudnia 2015 roku № 888-VIII” [Supreme Council of Ukraine 2016, № 3. – p. 30].